

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY
KKV-FEJLESZTÉS**

Időszak:

2014. február

Dátum:

2014. február 20.

SZÁZADVÉG
ALLOTTVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖMÉRPACSAI TANULÁSDOKTORI ÉS TUDÁSMENEDZSERI KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	2
I. A KKV szektor általános jellemzése.....	4
1.1 KKV szektor mutatói.....	4
1.2 Vállalati konjunktúra indexek	6
II. Elemzés	10
3.1 Kormányzati ciklus KKV politikájának értékelése	10
3.1.1 Szabályozási és adózási környezet.....	11
3.1.2 Piac-szerzés, növekedés közvetlen támogatása	16

Vezetői összefoglaló

A gazdasági válságot követően csökkent a KKV-k által foglalkoztatottak száma és a hozzáadott érték is. Míg a növekedési mutató 2010-ben már javult, addig a foglalkoztatottság tartósabban esett vissza. A KKV szektorban működő vállalkozások száma is mérséklődött az utóbbi években. Ez azonban inkább a NAV szigorodó eljárásával állhat összefüggésben, amellyel kiszűrik a ténylegesen nem is működő és el nem érhető vállalkozásokat.

A vállalkozások várakozásait mérő konjunktúra felmérések szerint a vállalkozások a 2008-as gazdasági és pénzügyi válság gyorsabb lefutásában bíztak. Mindez párosult a 2010-es választásokat övező pozitív várakozásokkal, így az elmúlt négy év első időszakában a bizalmi indexek meredek emelkedése figyelhető meg minden szektorban. A válság elhúzódásának és tartós negatív hatásainak egyértelművé válásával a vállalkozások bizalmi indexe 2011-ben és 2012-ben is meredeken esett. A várakozások 2013-ban már minden területen javulást jeleztek, több részindex pozitív tartományba lépett az elmúlt év végére.

A feldolgozóiparban és a kiskereskedelemben a bizalmi index párhuzamosan futott az uniós vállalkozások várakozásainak átlagát mérő mutatóval. Az építőiparban ugyanakkor a bizalmi index 2013-ban sokkal meredekebben emelkedett, mint az unió átlagában. Ez részben az uniós források „felpörgetésével”, részben pedig a válság alatt elhalasztott beruházások megkezdésével magyarázható.

Január havi jelentésünkben bemutattuk, hogy milyen módszertani keretek között tekintjük át a mögöttünk álló kormányzati ciklus KKV politikájának értékelését. Egy hónappal korábban a finanszírozáshoz való hozzáférés területét tekintettük át röviden. Az uniós források felpörgetésén túl a Növekedési Hitelprogram segített érdemben a vállalkozások forráshoz jutásán. A vállalati hitelállomány tavaly év végén növekedésnek indult. Januári jelentésünkben ugyanakkor felhívtuk a figyelmet arra, hogy a KKV-k fejlesztését, forráshoz jutását segítő eszközök koordinációjára van szükség ahhoz, hogy az egymás mellett élő beavatkozások ne oltsák ki egymás hatásait (hazai forrásból indított hitelprogram versenyzett az uniós forrásból indított támogatott hitellehetőségekkel).

A vállalkozások évek óta a magas adminisztrációs valamint adózási terheket tartják a növekedés legfontosabb akadályozó tényezőjének. Az adminisztrációs terhek csökkentése érdekében indult Egyszerű Állam program keretében ténylegesen csökkentek a vállalkozásokra rakódó költségek. Fontos ugyanakkor, hogy ezek az intézkedések hosszabb távon fenntarthatóak legyenek. Meg kell erősíteni azokat az intézményi garanciákat, amelyek megakadályozzák az adminisztrációs terhek újratermelődését. Ennek egyik eszköze a jogszabályalkotásba épített kontroll súlyának megerősítése, a másik pedig a program előrehaladásának folyamatos nyomonkövetése, a szakértői, vállalkozói észrevételek becsatornázásának biztosítása.

Az adó- és járulékkerhek csökkentése érdekében két új adónem került bevezetésre 2013-ban. A KATA-t és KIVA-t választók száma nem érte el az előzetesen becsült érdeklődést. A vállalkozásokra feltehetően a kivárás jellemző. Kérdőíves megkeresések szerint ugyanakkor a vállalkozások számára a szabályozás (így az adózási is) kiszámíthatósága fontosabb, mint adott esetben egy új, ismeretlen adó megjelenése.

A válság nyomán a vállalkozások által kínált termékek és szolgáltatások iránti kereslet is mérséklődött. A kormány a vállalkozások export piacra jutását új intézményi szereplőkkel (kereskedőházak) és korábbiak átalakításával, megerősítésével (HITA, Eximbank) segítette.

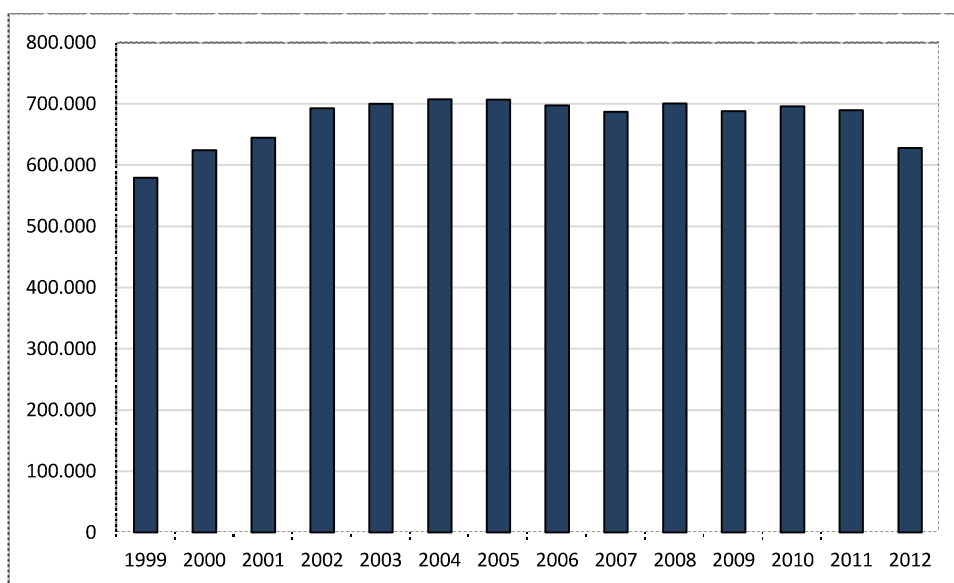
A KKV politika intézményi háttere nem erősödött az elmúlt négy évben. Az NGM alatt működő önálló KKV főosztály megszűnt és beolvadt a Kárpát medence vállalkozásfejlesztési főosztályba. A KKV politika magasabb szintű koordinációja szükséges a jövőben, hiszen a 2014-2020-as fejlesztési időszak forrásainak legnagyobb része gazdaságfejlesztésre, azon belül is KKV fejlesztésre irányul.

I. A KKV szektor általános jellemzése

1.1 KKV szektor mutatói

A KSH adatai szerint 2012-ben Magyarországon 629 585 vállalkozás működött, ebből 628 707 volt kis- és középvállalkozás. Előzetes adatok alapján 2012-ben mérséklődött a 250 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató vállalkozások száma. Ez részben a NAV szigorodó szűrésével magyarázható: az eljárásrend szerint hamarabb törölhető egy ténylegesen már működőnek nem tekinthető vállalkozás.¹

1. ÁBRA: MŰKÖDŐ KKV-K SZÁMA

Forrás: KSH

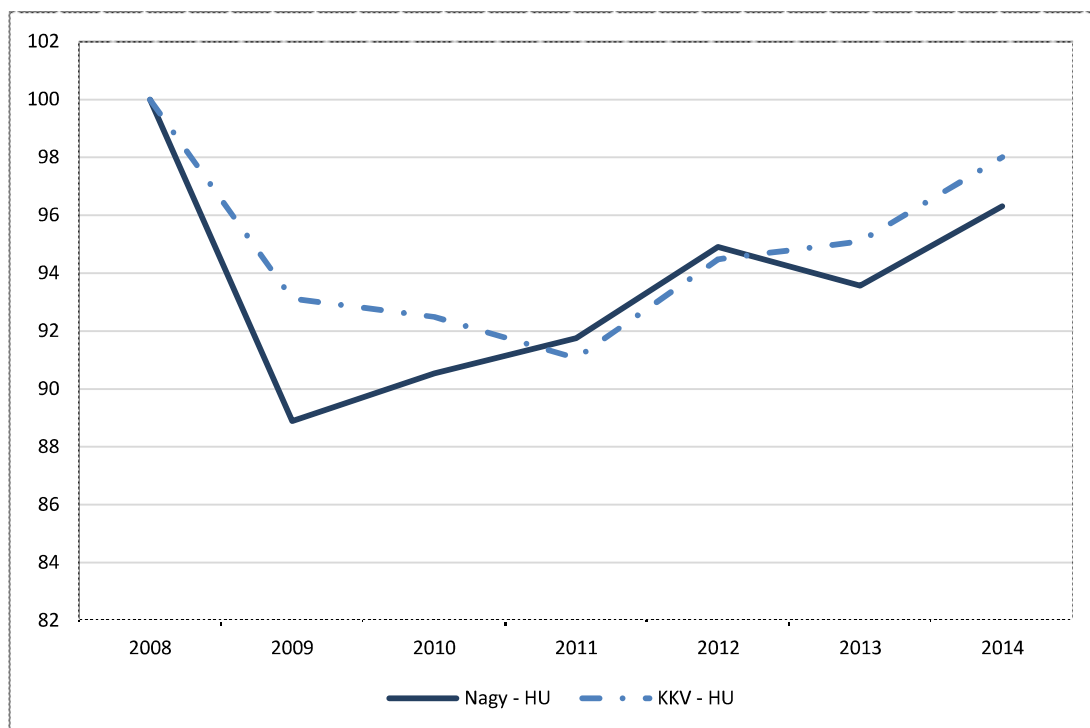
Megjegyzés: Működő vállalkozásnak számít az a vállalkozás, amelynek az adott évben volt árbevétele vagy foglalkoztatottja.

A gazdasági válságot követően csökkent a KKV-k által foglalkoztatottak száma. Bár a nagyvállalatoknál a visszaesés jelentősebb volt, a KKV-kat tartósabban „megviselte” a válság. A 250 főnél több főt alkalmazó vállalkozásoknál a foglalkoztatotti létszám 2008-at követően meredeken esett, majd gyorsan emelkedésnek indult. A KKV-knál ez a mutató 2011-ig tartóan csökkent. Az Európai Bizottság előrejelzés szerint 2013-ban és 2014-ben már emelkedés várható.²

¹ A témáról részletesebben a 2014/1-es jelentésben írtunk.

² A témáról részletesebben a 2013/12-es jelentésben írtunk.

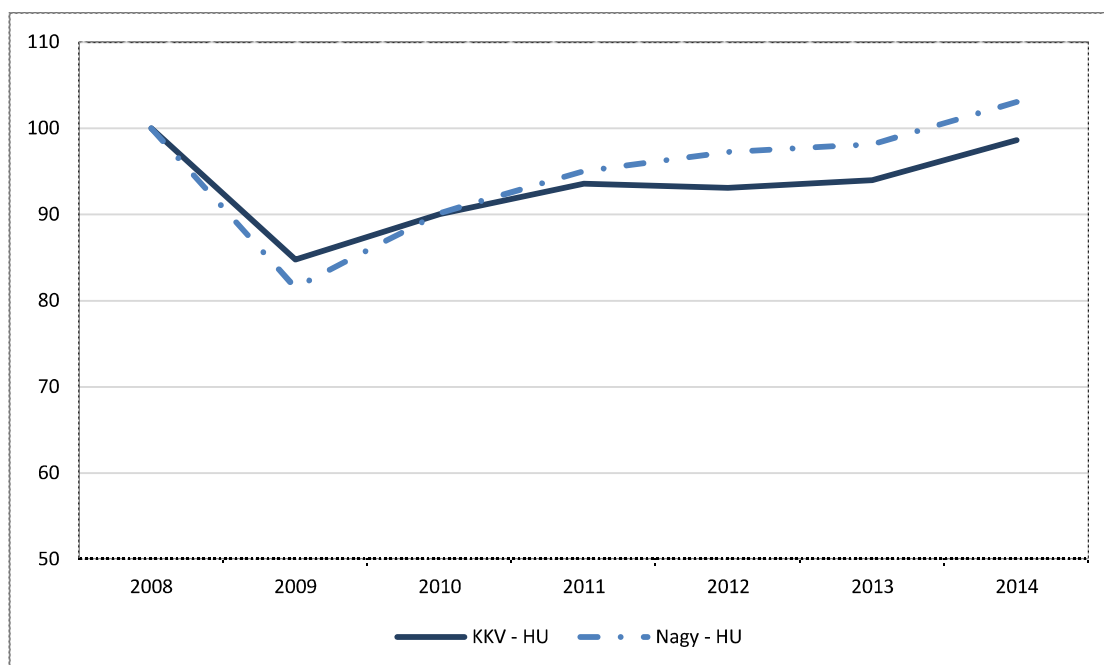
2 ÁBRA: FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMA VÁLLALAT-MÉRET SZERINT AZ EU-BAN (2008=100)

Forrás: Annual Report on European SMEs 2012/2013

A hozzáadott érték nagyobbát zuhant 2009-ben. A nagyvállalkozásoknál és a KKV-knál is a 2008-as érték 80-85 százalékára esett a teljesítmény. 2010-ben már mindkét vállalati körben emelkedés volt megfigyelhető.

3. ÁBRA: HOZZÁADOTT ÉRTÉK VÁLLALAT-MÉRET SZERINT

Forrás: Annual Report on European SMEs 2012/2013

1.2 Vállalati konjunktúra indexek

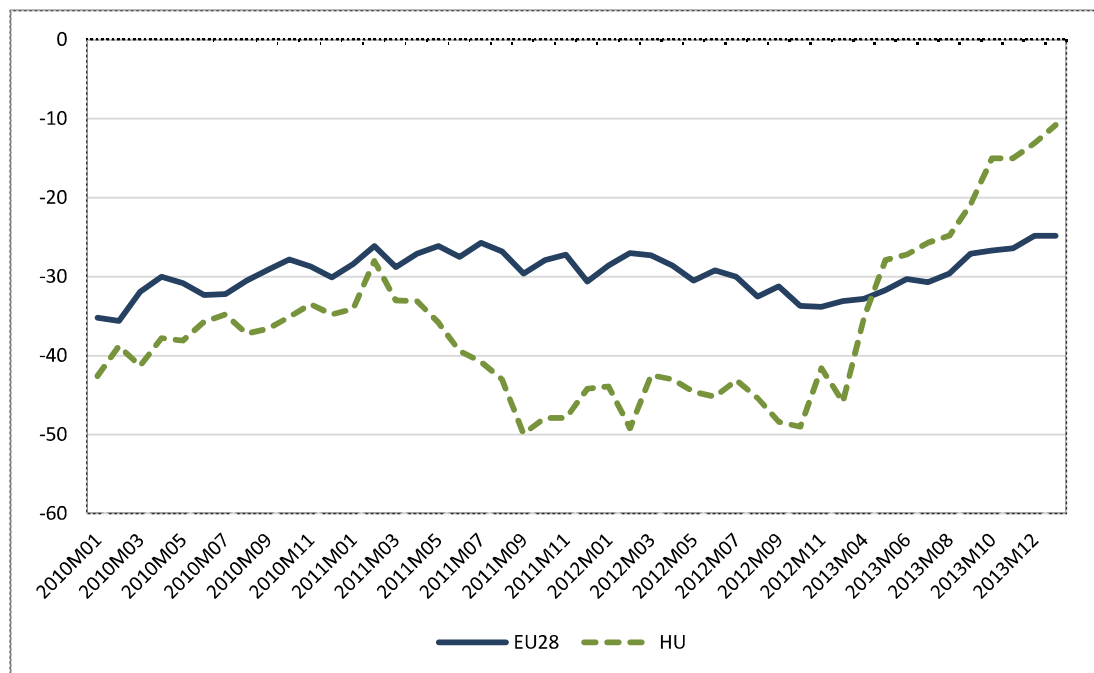
Az EUROSTAT havonta végez kérdőíves felmérést az Európai Unió tagállamaiban. Az azonos módszertan alapján készülő jelentések lehetőséget adnak a magyarországi bizalmi indexek alakulásának hosszabb távú vizsgálatára is. A konjunktúra index nem csak a KKV-k várakozásait méri, ugyanakkor a vállalkozások 98-99 százaléka az érintett országokban KKV-nak számít. Az index alakulása tehát képet adhat a szektor várakozásainak alakulásáról.

A bizalmi indexek a 2008-as gazdasági válságot követően mélyre zuhantak. Az építőipari, kiskereskedelmi és feldolgozóipari vállalkozások körében végzett felmérések a negatív várakozások felülkerekedését tükrözték. Mindhárom vizsgált szektorban tartósan a negatív tartományban „ragadtak” a bizalmi indexek.

Az építőiparban a választások évében, 2010-ben lassan javult a bizalmi index. A vállalkozásokra egyfajta bizakodás volt jellemző a kormányváltást megelőző és követő hónapokban. A bizalmi index javulása ugyanakkor nem csak a kormányváltást övező egyfajta pozitív várakozásokkal magyarázható, hanem (ahogy az a következő fejezetben is látható) azzal is, hogy a vállalkozások a gazdasági és pénzügyi válság gyorsabb lefutásával számoltak. 2009-ben és 2010-ben ezért még javulásban bíztak, illetve pozitív válaszokat adtak a várakozásokra vonatkozó kérdésekre, 2011-ben azonban már lehetett látni, hogy elhúzódó válsaggal kell számolniuk.

2011 elején a negatív trendek felerősödtek, a vállalkozások várakozásait mérő index értéke -50 pont közelébe süllyedt. Vélhetően az uniós források „felpörgésének”, valamint az általános beruházói kedv emelkedésének köszönhetően 2013 első negyedévében azonban már meredek emelkedésnek indult az index. 2013 végére a mutató értéke megközelítette a pozitív tartományt.

4. ÁBRA: ÉPÍTŐIPARI BIZALMI INDEX ALAKULÁSA AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON 2010-TŐL

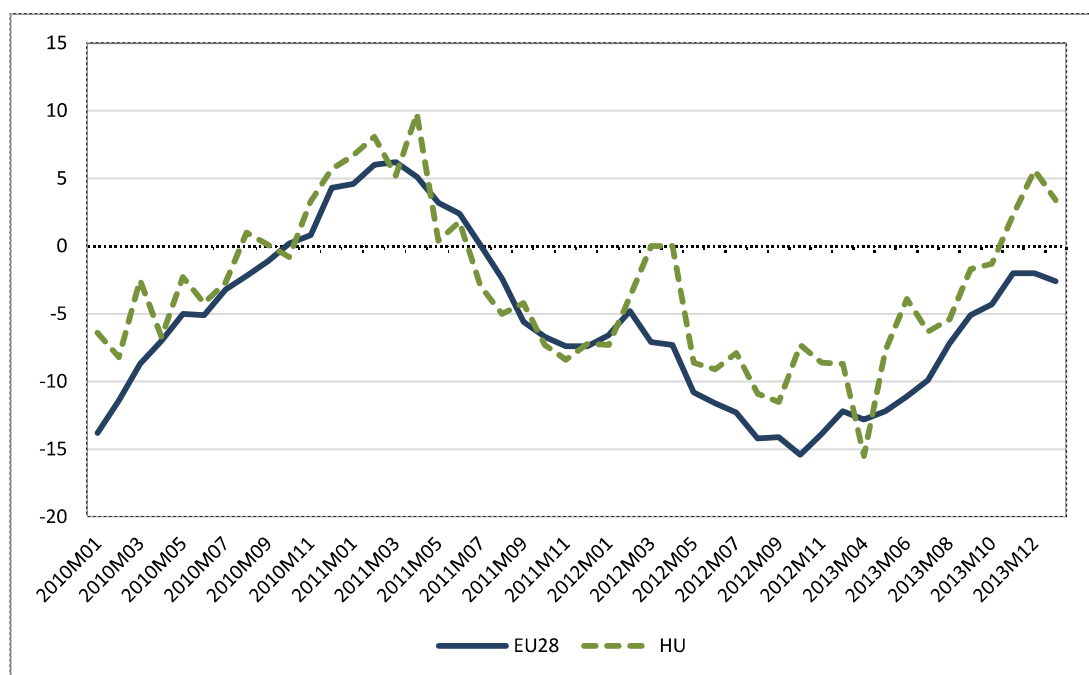
Forrás: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teibs020&plugin=1>

Az uniós átlagot mérő mutató szintén erősen negatív várakozásokat jelez az elmúlt négy évben. Az index a magyarországinál kisebb kilengéseket mutatott.

A feldolgozóipari cégek várakozásai ezzel szemben közel párhuzamos pályát futottak be Magyarországon és az Európai Unióban. Ez a feldolgozóipari cégek mélyebb nemzetközi beágyazottságával is magyarázható (erős feldolgozóipari beszállítói kapcsolatok, Magyarországon működő nemzetközi feldolgozóipari cégek stb.).

5. ÁBRA: FELDOLGOZÓIPARI BIZALMI INDEX ALAKULÁSA AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON 2010-TŐL

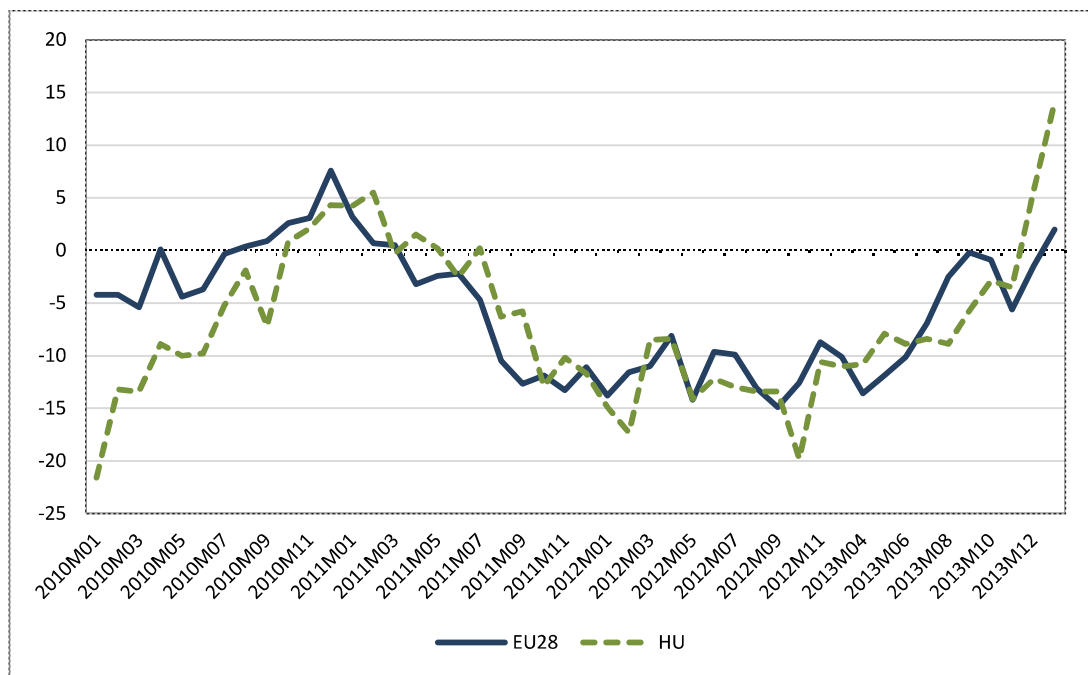
Forrás: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teibs020&plugin=1>

Az építőipari cégek bizalmi indexéhez hasonlóan ebben a szektorban is erőteljes javulás volt megfigyelhető 2011 első negyedévéig, majd „visszarendeződés” 2011-ben és 2012-ben. A bizalmi index 2013 első negyedévében tartós emelkedésnek indult.

A kiskereskedelmi vállalkozások várakozásait jelző index 2010-ben meredeken emelkedett, majd 2011-ben és 2012-ben ebben a szektorban is a negatív válaszok kerekedtek felül. Az index 2013 végén került ismét a pozitív tartományba.

6. ÁBRA: KISKERESKEDELMI BIZALMI INDEX ALAKULÁSA AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON 2010-TŐL

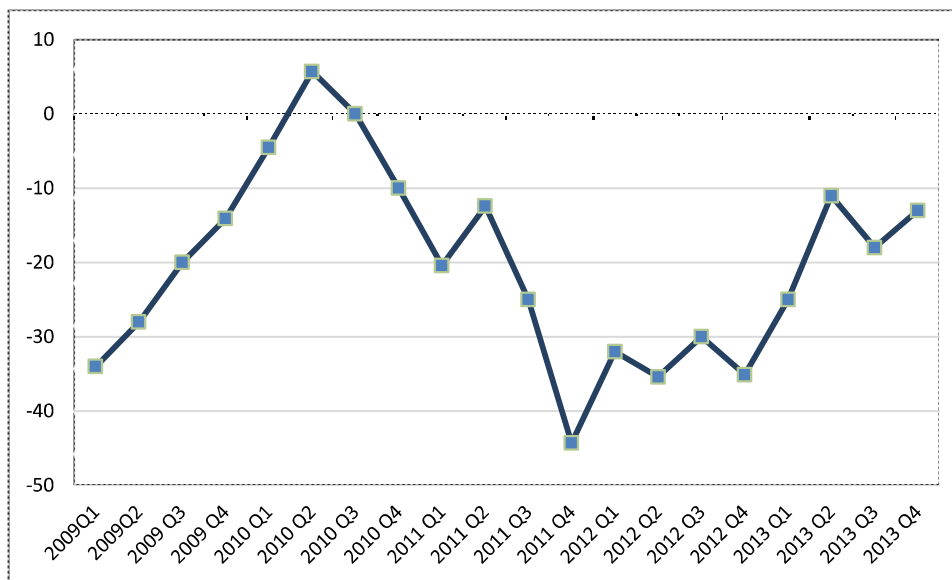

Forrás: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teibs020&plugin=1>

Januárban publikálta aktuális konjunktúra felmérésének eredményeit a K&H. A kereskedelmi bank negyedévente megismételt felmérése szerint a vállalkozások várakozásait tükröző index 2013 utolsó negyedévében javult. A jelentés megállapítja, hogy a mutató értéke elérte a három évvel ezelőtti szintet (2010 végén volt -10 pont az index értéke, míg most -13 pont).

7. ÁBRA: K&H BIZALMI INDEX

Forrás: K&H Bizalmi index felmérés

A kizárólag KKV-k várakozásait mérő felmérés hasonló „hullámmást” ír le, mint a fent bemutatott bizalmi indexek. A 2008-as válságot követő években a vállalkozások feltehetően a válság rövidebb lefutásában bíztak.

A következő egy évre vonatkozó várakozások javultak, ami az elemzés szerint annak köszönhető, hogy a vizsgált tíz részindex közül a legtöbb stagnált vagy növekedett. Az uniós pályázatok megítélése és a vevőkkel kapcsolatos várakozások javultak a legnagyobb mértékben. A gazdaságpolitika és a közterhek megítélése az előző felmérés időszakában jelentősen romlott – ami az összesítő indexet is lehúzta, de az aktuális negyedévben ezek a részindexek nem csökkentek tovább.

II. Elemzés

2.1 Kormányzati ciklus KKV politikájának értékelése

Január havi jelentésünkben bemutattuk, hogy milyen módszertani keretek között tekintjük át a mögöttünk álló kormányzati ciklus KKV politikájának értékelését. Egy hónappal korábban a finanszírozáshoz való hozzáférés területét tekintettük át röviden, most pedig a szabályozási és adózási környezettel valamint piacszerzéssel, növekedés közvetlen támogatásával kapcsolatban megfogalmazott célkitűzések teljesülését értékeljük.

1. TÁBLÁZAT: UNIÓS ÉS KORMÁNYZATI CÉLKITŰZÉSEK CSOPORTOSÍTÁSA

		Nemzeti Programja	Együttműködős	Kisvállalkozói intézkedéscsomag (SBA)
Finanszírozáshoz való hozzáférés		Unió források egyszerű felhasználása	gyors és	Finanszírozáshoz jutás megkönnyítése
		EU-s források növelése		részben Közbeszerzések és állami támogatás
Szabályozási és adózási környezet		Adminisztratív csökkenése	terhek	Második esély
		Fizetési határidők csökkentése		Gondolkozz előbb kicsiben
		Közbeszerzési végrehajtása	fordulat	Hatékony közigazgatás
		Vállalkozásbarát önkormányzatok		részben Közbeszerzések és állami támogatások
		Öröklés illetékmentessége		
		Versenyképes adók		
Piac-szerzés, közvetlen támogatása	növekedés	Kiemelt ágazatok		Készségek és innováció
		Keleti nyitás, Kárpát medence régió		Vállalkozói készségek
		Termelés prioritása		Egységes piac
				Nemzetköziesedés
				Környezet

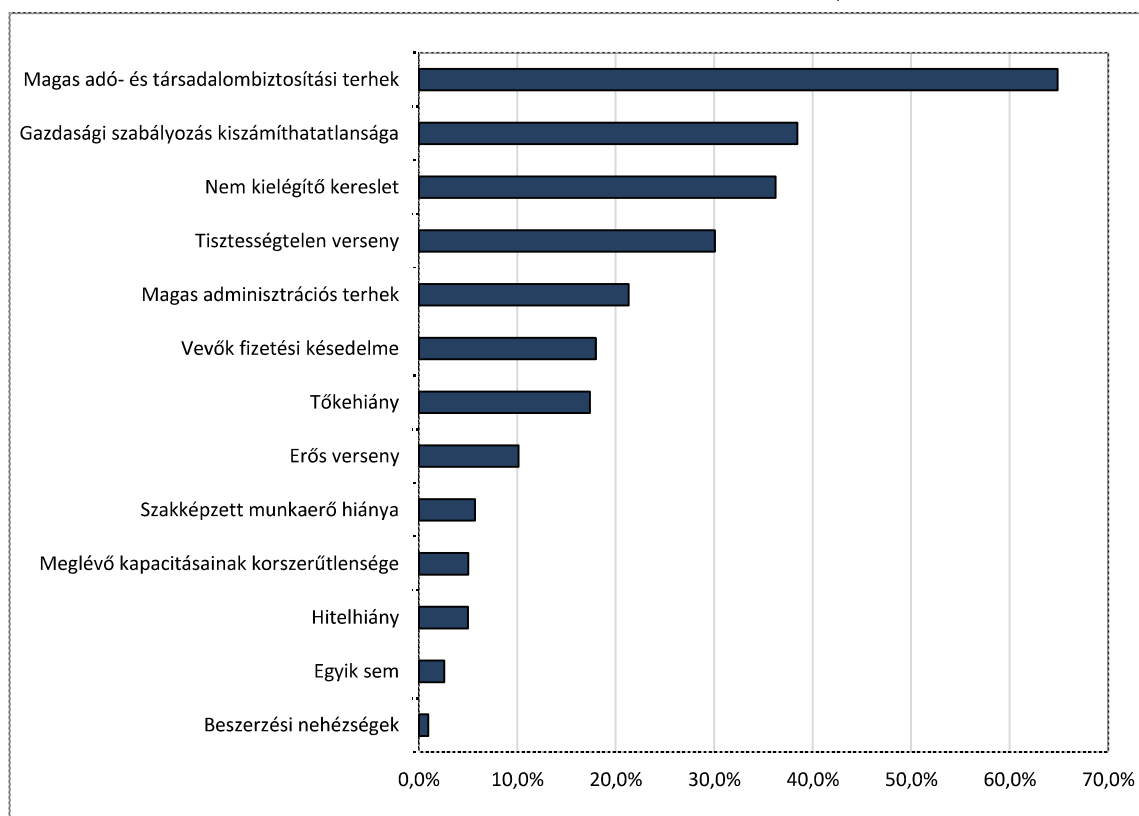
Forrás: saját szerkesztés

3.1.1 Szabályozási és adózási környezet

Adminisztrációs teher: a szint csökken, „újratermelődés” elleni garanciákra van szükség

Az adminisztrációs és adózási terheket a vállalkozások a legjelentősebb növekedést akadályozó tényezők között említik. A Századvég Gazdaságkutató Zrt. online kérdőíves felmérést készített a vállalkozások körében 2013 decembere és 2014 januárja között. A felmérés eredményei szerint a KKV-k továbbra is a magas adóterheket, a gazdasági szabályozás kiszámíthatatlanságát és a nem kielégítő keresletet említették első helyen. A sorrend 2009-ben is hasonló volt.³

8. ÁBRA: NÖVEKEDÉST AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐK A VÁLLALKOZÁSOK SZERINT (VÁLASZADÓK SZÁZALÉKÁBAN)

Forrás: Századvég Gazdaságkutató Zrt. kérdőíves felmérés

Magyarország a versenyképességi felmérések szerint⁴ az elmúlt években javított a nemzetközi rangsorban elért pozícióján, a versenyképesség intézményi mutatói szerint ugyanakkor kedvezőtlenebb a kép. A legrosszabb a helyzet a kormányzati szabályozás terén, és legjobb a cégalapítás gyorsaságát tekintve. A vállalkozásokra nehezedő adminisztrációs teher a GDP 3 százaléka körül alakul, míg a nyugat-európai országokban 2 százalék.

³ lásd 2009-es KKV évkönyv, A kis- és középvállalkozások helyzete, 2009. Nemzetgazdasági Minisztérium 191. o. 2.78 táblázat

⁴ Global Competitiveness Index 2013-2014, WEF, http://www3.weforum.org/docs/GCR2013-14/GCR_Rankings_2013-14.pdf

A Nemzetgazdasági Minisztérium 2010. októberében megalakította a Vállalkozói Adminisztratív Tehercsökkentési Munkacsoportot, majd 2011-ben elindult az Egyszerű Állam program. A javaslatokat széleskörű szakmai konszenzus alapján fogalmazták meg a munkacsoport tagjai. A megfogalmazott cél szerint a vállalkozások bürokratikus kiadásai 503 milliárd forinttal csökkennek rövid távon.

Az elkészült program következetes végrehajtása mellett a legfontosabb feladat azoknak a garanciáknak a megszilárdítása, amelyek mentén a tehercsökkentés programja hosszabb távon is fenntartható és megelőzhető az adminisztráció „újratemelődése”. Ennek két legfontosabb eleme:

- az előterjesztések adminisztrációs terheit vizsgáló munkafolyamat / szakértői team pozíciójának megerősítése a jogszabályi előkészítés folyamatában,
- a program előrehaladásának éves monitoringja, lehetőséget adva a „felbukkanó” újabb adminisztrációs terhek becsatornázására.

A Kisvállalkozói Intézkedéscsomag (SBA) céljai közül három is szorosan kapcsolódik az adminisztrációs terhek csökkentéséhez:

- gondolkozz előbb kicsiben: vállalkozásokat súlytó adminisztrációs terhek, engedélyeztetési rendszer, szabályok és folyamatok egyszerűsítése;
- második esély: már nem működő vállalkozások megszüntetéséhez szükséges idő, költség, újrakezdés támogatottsága;
- hatékony közigazgatás: e-ügyintézés elterjedtsége, vállalkozás indítás költsége, időigénye, stb.

Magyarország ezen a három területen előbbre lépett az elmúlt három évben, de még elmarad az uniós átlagtól.⁵ Összefoglalóan az elmaradások a következő területeken tapasztalhatók az Európai Bizottság 2013. évi SBA jelentése szerint⁶:

- vállalkozás megszüntetésének költsége magasabb az átlagnál (a vállalkozás megszüntetéséhez szükséges időben ugyanakkor nincs érdemi elmaradás);
- a kormányzati szabályozás terhet magasan tartják a vállalkozások;
- a szabályokat és folyamatokat bonyolultnak találják a vállalkozások, azokról kevés közérthető információt tudnak szerezni;
- az elektronikus ügyintézés lehetőségei széles körben adottak, a KKV-k ugyanakkor kevésbé élnek ezekkel a lehetőségekkel;
- a főbb adóbevallásokhoz szükséges idő lényegesen meghaladja az uniós átlagot;
- a tulajdon-átadás költsége magas;
- a vállalkozás indításának költsége emelkedett.

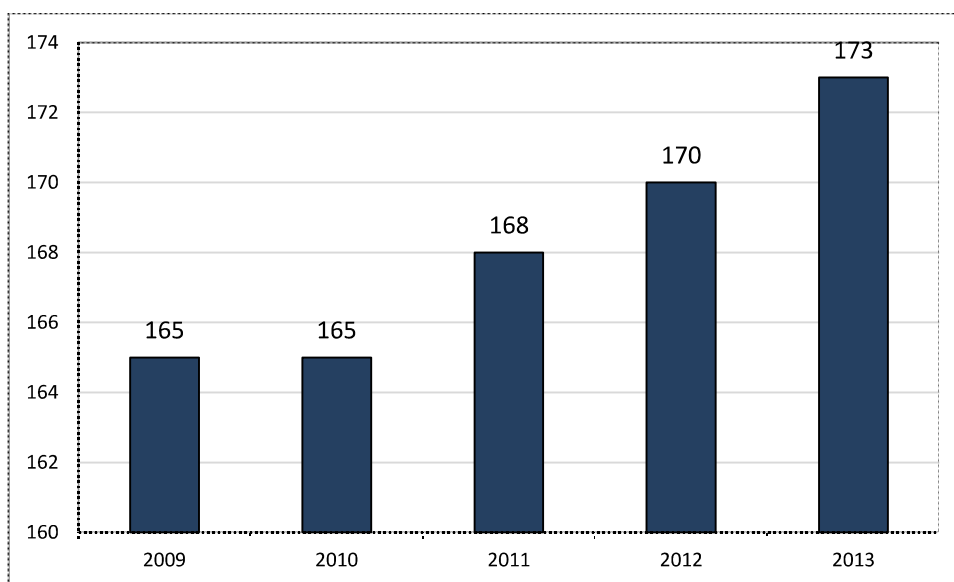
⁵ Ezt részletesebben a 2013/12-es jelentésben mutattuk be.

⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/hungary_en.pdf

Fizetési késedelmek: a közigazgatásban még mindig magas a fizetési késedelem

A kormányprogram egyik célja volt a fizetési határidők csökkentése. Az Európai Fizetési Index az Európai Unió tagállamaiban megfigyelhető fizetési késedelmeket, nem teljesítéseket sűríti egyetlen mutatóba. Minél magasabb az index értéke, annál rosszabb egy ország fizetési „morálja”. A felmérést végző intézet jelentése szerint 2009-et követően a fizetési index értéke folyamatosan emelkedett, azaz romlott. A 170 fölötti tartományba eső értékeket a tanulmány a „veszélyesen kockázatos” kategóriába sorolja.⁷

9. ÁBRA: EURÓPAI FIZETÉSI INDEX ÉRTÉKE MAGYARORSZÁGON

Forrás: European Payment Index 2013

A fizetési késedelmek napokban kifejezve – 2009-hez képest – a közzsférában eleinte csökkentek, majd 2011-ben ismét emelkedtek. 2013-as adatok szerint Magyarországon a teljes forgalom 4 százaléka veszik el a késedelmes fizetések miatt, ezzel Európában a középmezőnyben, de már a magasabb kockázat alá besorolt országok között helyezkedünk el a felmérés szerint.

2.TÁBLA: FIZETÉSI KÉSEDELMEK MAGYARORSZÁGON (NAPOK SZÁMA)

	Fogyasztók	Üzleti ügyfelek	Közzsféra
2009	10	19	28
2010	13	15	20
2011	15	22	26
2012	14	20	27
2013	14	18	25

Forrás: European Payment Index 2013

A fizetések teljesítésének átfutása átlagosan 43 nap volt, az állami hatóságok és a vállalkozások közötti tranzakciók esetében pedig 55 nap. Ebből 30 nap a szerződés szerinti teljesítés, míg 25 nap fizetési késedelem. Az Európai Bizottság jelentése szerint Európa egészében 2013-ban tíz

⁷ http://intrum.crmplatform.nl/documents/IJ_EPI_2013_UK_SEC.pdf

százalékkal nőtt azon vállalkozások száma, amelyek késedelmes fizetések miatt likviditási gondokkal küzdöttek.

A gazdaság válsággal magyarázható az üzleti partnerek közötti fizetési késedelem, a közszféra fizetési fegyelme azonban jogszabályi beavatkozással könnyebben kezelhetőnek tűnő terület – bár gyakran ütközhet a költségvetés csökkentését prioritásként kezelő gazdaságpolitikai célokkal.

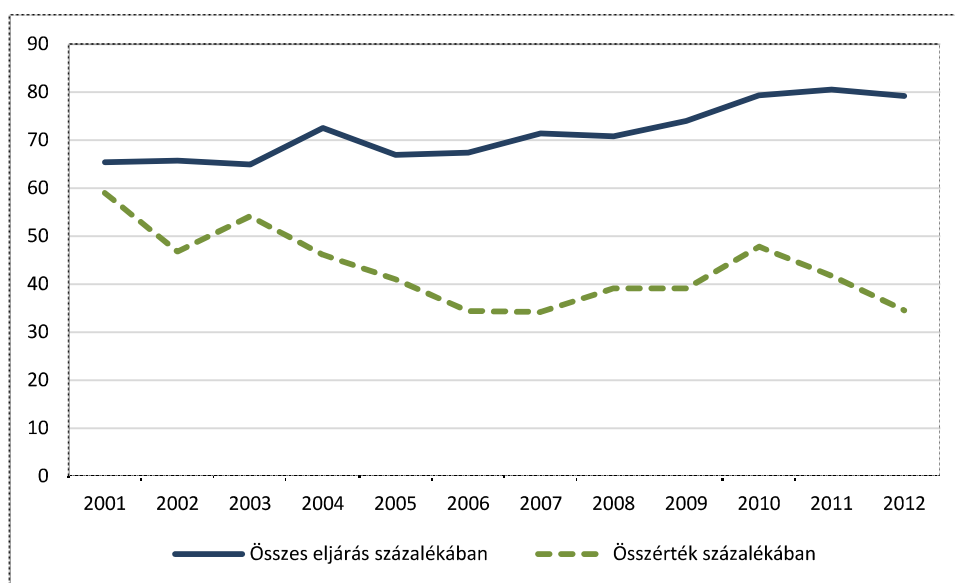
Míg korábban gyakran 90 vagy 120 napos vagy akár annál is hosszabb fizetési határidőt határoztak meg a szerződésekben, addig 2013 július 1-től, a Ptk módosítása szerint kedvező változások léptek életbe. A fő szabály szerint a pénztartozásokat már 30 napon belül teljesíteni kell, de 60 napnál hosszabb fizetési határidő nem köthető ki a szerződésekben.

Összefoglalóan elmondható tehát, hogy a fizetési késedelmek, a határidők rövidítésre erőteljes jogi lépések történtek, a gazdasági válságot követő években azonban még jelentősen nőtt a nem fizetések és késedelmes teljesítések aránya.

Közbeszerzések: KKV-k többet nyernek, de kisebb értékben

A Közbeszerzési Hatóság 2012-es beszámolója alapján az elmúlt tíz évben, a lefolytatott eljárások számát tekintve arányában nőtt a KKV-k súlya, a közbeszerzések összértékére vetítetten azonban inkább csökkent.

10. ÁBRA: KKV-K ÁLTAL NYERT KÖZBESZERZÉSEK ARÁNYA AZ ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÖSSZÉRTÉKÉNEK SZÁZALÉKÁBAN

Forrás: Közbeszerzési Hatóság beszámolója

Az összes eljárás 79,2 százalékában KKV-kat hirdettek ki nyertesnek 2012-ben, a nyertesek az eljárások teljes összegének 34,5 százalékára szerződhetek le. 2001-ben még csak a nyertes eljárások 65,4 százalékát lehetett KKV-khoz kötni, addig 2012-ben már közel nyolcvan százalékot. Miközben a KKV-k által elnyert eljárások száma kisebb megszakításokkal, folyamatosan emelkedett az elmúlt tíz évben, az érték-arány inkább csökkent. Ez összefüggésben lehet azzal,

hogy az uniós nagyberuházásokhoz kapcsolódó közbeszerzések 2012-ben már nagyobb számban jelentek meg, a nagyobb vállalkozások ezeken sikeresen szerepeltek.

Öröklés illetékmentessége

A családi vállalkozások számára az egyik legnagyobb problémát a vállalkozás generációk közti átadása jelenti. A PWC több országra kiterjedő (Magyarországot nem tartalmazó) felmérése arra a megállapításra jutott, hogy az „örökítéssel kapcsolatos problémák, gyakorta keveredve családi bajokkal, konfliktusokkal, politikai kérdésekkel, továbbra is sok fejtörést okoznak a családi vállalkozásoknak”.⁸ A Nemzeti Együttműködés Programjában szereplő, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségével kötött megállapodás szerint a kormány felvállalta, hogy az öröklést nehezítő egyik adminisztratív akadályt felszámolja, ezért a kormányprogramban szerepel az öröklés illetékmentességére vonatkozó vállalás.

A kormány 2010-ben el is törölte az örökösödési és családon belüli ajándékozási illetéket. A magánszemély örökös az általa megszerzett vállalkozói vagyon forgalmi értékéből illetékalapkedvezményre jogosult az egyéni vállalkozóként működő kisvállalkozó kizárólag üzleti célt szolgáló vállalkozói vagyonának öröklésekor. A kedvezmény feltétele, hogy a vállalkozást a fizetési meghagyás jogerőre emelkedése évének utolsó napjától számított legalább három évig egyéni vállalkozói igazolvánnyal tovább folytatja.

Versenyképes adók: új kisadók bevezetése

Kérdőíves felmérések szerint a vállalkozások a magas adó- és járulékkerheket tartják – az adminisztrációs terhek mellett – a növekedést akadályozó legnagyobb problémának.

A Munkavédelmi Akcióterv keretében a kormány két új adónemet vezetett be 2013 január 1-től. A KIVA és KATA adónemek alá bejelentkező vállalkozások száma ugyanakkor nem közelítette meg a várakozásokat. Bár az Európai Unió több stratégiai programjában is megfogalmazza az elvárást a pénzforgalmi szemléletű adózás elterjesztése mellett, az elmúlt év végén bemutatott két egyszerű adónem nem azonos mértékben volt vonzó a magyar cégek számára. Az élő munkára rakódó terheket mérséklő adónemekre 100 ezernél kevesebben jelentkeztek, míg 2012. év végi kommunikációban még 500 ezerre vonatkozó várakozás szerepelt a kormányzati közleményekben.⁹

A lehetséges okokról több havi jelentésünkben is írtunk, összefoglalóan a következő megállapítások tehetők:

- a szabályozás 2012. év végi többszöri pontosítása miatt a kivárás mellett döntöttek a cégek;
- a megtakarítás mértéke nem volt akkora, hogy megérje áttérni a legtöbb vállalkozásnak;

⁸ http://www.piecesprofit.hu/kkv_cegblog/alabecsulik-a-csaladi-vallalkozasok-erejet/

⁹ <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/ado-es-penzugyekert-felelos-allamtitkarsag/hirek/2014-tol-az-uj-vallalkozasi-adokat-valasztok-szama-elterheti-az-500-ezret>

- a fekete- és szürke-foglalkoztatás mellett a bérköltségekre rakódó kedvezőbb adóterhelés sem volt elég vonzó.

Az adónem bevezetését követően végzett kérdőíves felmérések (K&H, GfK) eredményei is azt tükrözték, hogy a vállalkozások inkább kívárnak, megvárják az első év tapasztalatait, a szabályozás „letisztulását”.

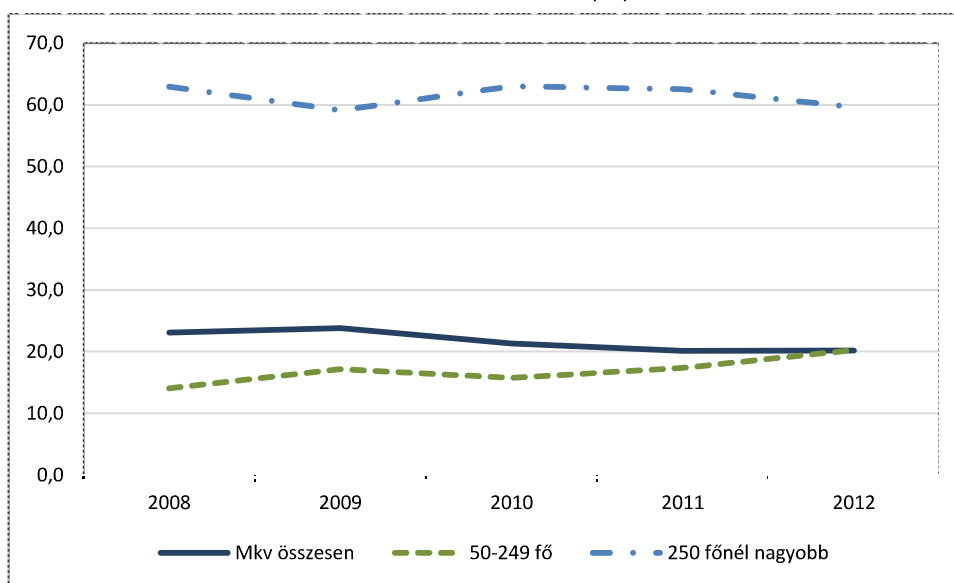
Fontos felhívni a figyelmet ugyanakkor arra, hogy az adminisztratív terhelés és az adóterhelés kérdése szorosan összefügg. A vállalkozások az adóterhelés alatt értik gyakran az egyes adónemek bevallásával töltött időt is. A vállalkozások továbbá a gazdasági szabályozás kiszámíthatóságának hiányát is gyakran fogalmazzák meg kritikaként. A stabil, kiszámítható adózási szabályok megteremtésére tett törekvés fontosabb szempontnak bizonyul, mint új adók bevezetése, vagy az adószint mérséklése.

3.1.2 Piac-szerzés, növekedés közvetlen támogatása

Az SBA értékelések visszatérő kritikája a magyarországi KKV-k alacsony innovációs teljesítménye és alacsony export-teljesítménye. Az innovációs teljesítményben ugyan nem láthatók érdemi előrelépések, a kivétel növekedés ugyanakkor bizakodásra adhat okot.

A gazdasági válságot követően – vállalkozás méretétől függetlenül – az értékesítési lehetőségek csökkentek. A vállalkozások teljes- és export árbevétele is mérséklődött. 2012-ben ugyanakkor a KKV-k kivitelből származó forgalma nőtt, a teljes vállalati szektoron belül a középvállalatok súlya húsz százalékra emelkedett. Ez természetesen összefüggésben van a nagyvállalati szektor teljesítményének visszaesésével és a forint gyengülésével is, de jól látható, hogy van egy stabil, 4-5 ezres középvállalati kör, amely a KKV szektoron belül fejlesztéspolitikai szempontból külön elbírálás alá kell, hogy essen.

11. ÁBRA: VÁLLALKOZÁSOK RÉSZESEDÉSE A TELJES EXPORT ÁRBEVÉTELBŐL A VÁLLALKOZÁS MÉRETE SZERINT (%)

Forrás: Társasági Adóbevallás adatbázisa

A hazai KKV- piaci hatóköre földrajzi értelemben meglehetősen kicsi, kérdőíves felmérések szerint 80 százalékuk fő piaca a megyehatáron belül van és szűk az a kör, amely exportál. A fenti adatokból is jól látható ugyanakkor, hogy van egy erős középvállalkozói kör, amely hatékonyan tud megjelenni a külföldi piacon. Ez a kör azonban nagyon szűk. A cél tehát egyszerre bővíteni ezt a közepes vállalkozói kört, illetve minél több kisvállalkozást kell abban segíteni, hogy országhatáron túli külső piacra lépjen. Ezen a területen a nemzetközi tapasztalatokat is figyelembe véve közvetett exporttal, beszállítói programokkal lehet eredményeket elérni.

A Nemzeti Együttműködés Programjában a kormány egyértelműen megfogalmazta a Keleti nyitás, az aktív Kárpát medence politikát valamint a termelés elsődlegességét.

A KKV-k export lehetőségeinek elősegítése érdekében az utóbbi években új intézményi szereplők jelentek meg, illetve korábban már működő szervezetek erősödtek meg:

- Nemzeti Külgazdasági Hivatal;
- Eximbank Zrt.;
- Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt.
- kereskedőházak, Magyar Nemzeti Kereskedőház;
- Kárpát Régió Üzleti Hálózat;

Az alábbiakban röviden áttekintjük ezek szerepét, tevékenységüket.

A vállalkozások külpiacon terjeszkedését elsősorban a **Nemzeti Külgazdasági Hivatal** (Hungarian Investment and Trade Agency – HITA) támogatja. A HITA 2011. január 1-vel alakult, azzal a céllal, hogy a külföldi cégek magyarországi befektetéseinek ösztönzése és a kétoldalú kereskedelem elősegítése mellett támogassa az EU integráció-orientált hazai kis- és középvállalkozások külgazdasági törekvéseit. A HITA keretein belül működik a European Enterprise Network, amely uniós forrásból finanszírozott programok keretében nyújt tanácsadást a kis- és közepes vállalkozásoknak. A nemzetközi Enterprise Europe Network hálózat, az Európai Bizottság egyetlen vállalkozásfejlesztési hálózata, amelynek célja a kis és középvállalkozások (KKV-k) nemzetközi kereskedelmi együttműködéseinek, valamint innovációs, technológiai és kutatás-fejlesztési aktivitásának elősegítése az Európai Unióban.

Az állami tulajdonban lévő **Eximbank Zrt.** szakosított hitelintézet, az MFB Bankcsoport tagjaként a magyar vállalkozások exportügyleteinek elősegítésére finanszírozási, garancia és kockázatmegosztási termékeket ajánl. A bank export-előfinanszírozó hitelt és bankgaranciát nyújt a külpiacon terjeszkedő vállalkozásoknak.

A **Corvinus Támogatásközvetítő Zrt.** 2012. március 31-ig vissza nem térítendő támogatásokat nyújtott határon túli, elsősorban magyar nemzetiségűek által lakott területek mikro- és középvállalkozásai, továbbá önkormányzatai, azok intézményei és társulásai számára. 2011-ben az MFB Zrt., mint tulajdonos és tulajdonosi joggyakorló, továbbá az 1500/2011.(XII.27.) sz. Kormányhatározat rendelkezett a Corvinus Zrt. 2007. és 2012. közötti években folytatott

támogatásközvetítési tevékenységének megszüntetéséről és határon túli tőkebefektetési tevékenységének újraindításáról. A 2012. decemberi tőkeemelésnek köszönhetően a Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt. újakezdte 2007-ben megszüntetett határon túli tőkebefektetési tevékenységét. A tőkebefektetési tevékenység folytatása során az MFB csoporton belüli szinergiák kihasználása mellett, a Corvinus Zrt. nagyban támaszkodik a korábban kiépített határon túli kapcsolatrendszerére, a sikeresen folytatott Eximbank, Mehib, HITA együttműködésekre és az újonnan létrejövő **Kárpát Régió Üzleti Hálózatra**.

A 2012-ben megjelent Kárpát-medencei léptékű növekedése stratégia, a Wekerle Terv egyik első kézzelfogható eredménye a **Kárpát Régió Üzleti Hálózat** létrehozása. A Nemzetgazdasági Minisztérium, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara valamint a Nemzeti Külgazdasági Hivatal által létrehozott hálózat célja, hogy hidat képezzen a Kárpát-medence kis- és középvállalkozásai számára. Az elmúlt években tizenhárom üzleti irodát nyitottak a szomszédos országokban, amelyek segítséget nyújtanak a kereskedelmi és befektetési kapcsolatok építésében.

A **Magyar Nemzeti Kereskedőház Zrt.** azzal a céllal jött létre, hogy megvalósítsa a kormány nemzeti külkereskedelmi stratégiáját. A Zrt. kisebbségi tulajdonosa a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara. 2013-ban öt helyszínen (Asztana, Baku, Moszkva, Peking, Abu Dhabi) nyíltak magyar kereskedőházak. 2014-ben és 2015-ben újabb kereskedőházak nyitását tervezi a Zrt. A kereskedőházak a célországokban segítenek egy-egy vállalkozás külpiazi megjelenésében. A lehetőségek feltárásától kezdve a külkereskedelmi ügyletek teljes körű lebonyolításában is segítséget tudnak nyújtani. Jelenleg elsősorban a mezőgazdaság, vegyipar, környezetipar, gépipar, egészségipar és építőipar ágazatokból kikerülő vállalkozásoknak nyújtanak segítséget.

A **termelés prioritása** két területén vált kézzelfoghatóvá a kormányzati politikában. Egyrészt a kormány által kötött stratégiai megállapodások elsősorban a termelő szektort ölelik fel, másrészt a 2014-2020-as uniós költségvetési időszakban rendelkezésre álló források beavatkozási területeit kijelölő Gazdaságfejlesztési és Innovációs Program aktuális változatában a termelő szektorok előnyben részesítése több helyen is megjelenik.